

ԴԱՎԻԹ ԲԱԼԱՍԱՆՅԱՆ

ԱՐԱՀԵՏՆԵՐ

Բանաստեղծություններ

Խմբագիր՝ Հովհաննես Սարգսյան

ԵՐԵՎԱՆ, Միտք, 2001թ.

ԴՈՒ

Դու մի հուշ ես իմ կորած անցյալում,
Իմ ապագայում՝ փոքրիկ հույս,
Դու արձագանքն ես տառապանքներիս
Կործանումից՝ փրկությունս:

Դու մի խարույկ ես հեռու անտառում,
Եվ իմ սրտում միշտ անմար ես մնում:
Դու հուշ ես, դու հուշ՝ կորած անցյալում,
Կորած անցյալի անապատներում:

Միննույն է, հույսս չի հանգչում երբեք,
Չի հաշտվում կորուստի մտքին,
Բայց արդեն շատ ուշ է ինչ-որ բան փոխել,
Եվ փախչել դաժան կյանքի ընթացքից:
15.10.1997թ.

ԷԼԵԳԻԱ

Պառկեի մեր դաշտում,
Նայեի երկնքին,
Սուզվեի երկնքի անեզր կապույտում,
Խորհեի, տխրեի,
Աչքերս փակեի
Ու հարբած բույրերից՝ քնեի խոտերում:

Անձրևի վար թափվող
Շիթերից զարթնեի,
Դառնայի ընկերը վարարող առվակի,
Վազեի նրա հետ,
Ու թրջված հագուստով
Բացեի կարոտով դուռը մեր տնակի:
11.05.1997թ.

ՀՈՒՇ

Լուսնկա գիշերով
Հանդարտ ու միայնակ
Կշրջեմ ծովափում դյուրական,
Կդիտեմ՝ ինչպես են
Համբուրվում մեղմագին
Ջրերն ու երկինքը կուսական:

Կհիշեմ մեր անդարձ
Հեռացած օրերը
Ու քեզ երջանիկ պահերն իմ,
Անմոռաց խոսքերը
Եվ սիրո արցունքները,
Ինչպես միշտ, կտանջեն իմ հոգին:
23.04.1997թ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Խավարում կորած, կարոտից ծեծված
Իմ փոքրիկ, փոքրիկ, փոքրիկ Հայաստան,
Ուր է կորել քո հայացքը հպարտ,
Քո սեզ աչքերի նայվածքն առնական:
Մի՞թե ընկել է զինվորդ անպարտ,
Մեր ազգի պաշտպան զինվորը արի,
Մի՞թե կորել է հպարտությունը
Մեր նախնիների,
Որ մեր սրտի մեջ
Միշտ նմանվում է Արարատ սարի:
Կրկին բարձրացիր հրդեհի միջից
Թռչունի նման,
Իմ փոքրիկ, փոքրիկ, փոքրիկ Հայաստան:
1996թ.

ՄԵՎԱՆ

Ես սիրում եմ կապույտ աչքերդ, Սևա՛ն
Անծայրածիր զուլալ դաշտերդ՝ ջրի,
Հորիզոնդ՝ մշուշներում իրական,
Ալիքներիդ խաղաղ նիրհը ափերին:

Թագուհին ես բոլոր, բոլոր լճերի,
Հմայագեղ մեր հիացքն ես դյութական,
Քո երազը իմ Հայաստան աշխարհին
Լույս է տալիս գետի տեսքով Հրազդան:
1996թ.

ՀԱՅՈՑ ՀՈՂԵՐԸ

Հայոց հողերը քարից քամված են,
Թավիշ կանաչով սակայն օծված են,
Մեր անձնագիրն է հողն այս, անունը,
Հայոց հողում է կանգուն մեր տունը:

Ցանել ենք, ջրել դառը քրտինքով,
Որ առողջ լինենք և ուժեղ՝ հոգով,
Հայոց ջրերը մեր նոր երգերն են,
Հայոց լեռները մեր հիմն վերքերն են:
1996թ.

ԱՇՈՒՆ

Երկինքը մթնել է.
Աշուն է գալիս՝
Տերևաթափով ոսկեգույն:
Կարծես ծերացել է
Մոտակա այգին.
Պարզկա զիշեր է
Այտերին իջնում:
Ամռան օրերից
Թախծոտ մի հուշ է
Մնացել միայն,
Ինչ առինքնող է
Այս կյանքը դաժան:
Քամու սուլոցը
Կարծես հուշում է
Գալուստը աշնան,
Ու արթնանում են
Կրկին հուշերը
Անդարձ հեռացած
Մի ուրիշ աշնան:
30.09.1996թ.

ՄԱՆԿՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՐ

Արի այսօր մեր մանկության
Դաշտը գնանք,
Գնանք՝ քաղենք հին հուշերը մեր կյանքի:
Կանաչներում նստենք մի քիչ
Ու զրուցենք,
Որ հոգսերից թեթևանա մեր հոգին:

Հիշենք՝ ինչպես ենք խաղացել,
Ուրա՛խ, անհոգ,
Թովոացել՝ առավոտից երեկո,
Եվ ինչպես է արտույտի պես
Թռել անցել
Խենթ ու խելառ մանկությունը հոգեթով:
1996թ.

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒՆ

Հայոց լեզուն իմ սրտի դոփյունն է
Ուժն է զորավոր իմ նախնիների,

Հայոց լեզուն իմ կյանքի իմաստն է
Ու լույսն է գալիք մեր սերունդների:

Հայոց լեզուն մեր ապրելու կիրքն է՝
Ե՛վ մեր աշխարհում, և՛ աշխարհից դուրս,
Մեր և՛ այսօրվա, և՛ վաղվա գիրքն է,
Որ ամեն հայի նվիրում է լույս:
1996թ.

Մինչև լուսացավ,
Կիսալուսինը
Իր ճամփան անցավ:
Հերթը այդ պահից
Հասավ արևին,
Որ լույսն իր արդար
Տվեց աշխարհին:
Ծաղկեցին կանաչ
Դաշտերը չքնաղ,
Շողացին սիրով
Սարերը վսեմ,
Իսկ արևմուտքում
Լուսինը գունատ
Բարևն իր անցավ
Տվեց արևին
Եվ խոհերի մեջ
Լուռ անհետացավ:
1996

ՄԱՌԱԽՈՒՂ

Ասես թե աշխարհը միում է,
Մեծ ամպից սահում է մի սավան,
Վախվորած նա մի քիչ դողում է
Ու ծածկում ճանապարհ ու ավան:

Ու՞ր կորան կյանքի լավ օրերը
Հավքերը գեղգեղուն, այգին պերճ...
Անցողիկ է անշուշտ այս ամենը,
Միայն թե չհասնի տարեվերջ:
28.08.1996թ.

ՄՊԱՍՈՒՄ

Հորիզոնը կարմրին է տալիս,
Իսկ լուսինը թաքնվում է
Ամպերի հետևում:
Շուտով կլուսանա,
Եվ օրը
Երկար ճանապարհի նման
Կսկսվի նորից,
Իսկ արթնացած մարդիկ
Կգան-կգնան իրենց խոհերով,
Իրենց տազնապներով,
Բայց գտնելու հույսով:
28.08.1996թ.

ԱՆԴՈՐՐ Է ՏԻՐՈՒՄ

Արդեն մթնել է,
Անձրև է մաղում,
Մշուշների մեջ
Կարծես թե նիրհած
Խրճիթների տաք ծուխն է երևում:

Հեովից տուն դարձող
Հողագործի պես
Չափազանց հոգնել է
Աշխարհը կարծես...

Ու մարդիկ նստած
Մեղանների շուրջ՝
Տաք հուշերի մեջ
Խորհում են հանդարտ
Եվ հանգստանում:
Անդորր է տիրում,
Ու այն կձգվի մինչև առավոտ...
24.09.1996թ.

ՎԱՐԴԱՎԱՌ

Իմ մանկության ծիծաղը զիլ
Մեր սարերի գրկում մնաց,
Իմ մանկության երազը բիլ
Մեր խրճիթի քիվին մնաց:

Էլ ետ չի գա դաշտում քաղած
Ծաղիկների բուրմունքը հեզ,
Էլ չի նայի մայրս ճամփից՝
Հույսով, որ դեռ ետ կգամ ես:

Արի այսօր միայն հիշենք
Լավ օրերը, որ գնացին,
Վարդավառը դաշտում տոնենք,
Տեղի չտանք տխուր լացի:

Խոտերի մեջ սեղան բացենք,
Թախծոտ հուշերը մոռանանք,
Սիրով մի թաս գինի խմենք,
Ծաղկանց գրկում գինովանանք:
28.08.1996 թ.

ՈՒՇ ԳԻՇԵՐՈՎ

*Ուշ գիշերով ես դուրս կգամ փողոց...
Արտակ Համբարձումյան*

Ուշ գիշերով ես դուրս կգամ փողոց,
Սակավամարդ ճանապարհով
Կհեռանամ անձայն
Ծանոթ կառապանի կողքով...
Ու ինձանից հետո
Փակ կմնա դուռս,
Կջնջվեն հետո իմ հետքերը ցավի...
Ինձ կհիշեն մեկ — մեկ
Ակնթարթի չափով,
Ակնթարթում կանցնի կյանքս հուշի տեսքով,
Ակնթարթում կանցնի կյանքս երազի պես,
Կանցնի կյանքս, որում
Սխրանքներս բոլոր
Նվիրված են լոկ քեզ...
28.08.1996թ.

ԼՈՒՌ Է ՄԵՐ ԳՅՈՒՂԸ

Լուր է մեր գյուղը մշուշում կորած,
Լռել են այնտեղ երգերը վաղուց,
Դադարել կայտառ պարերն հայկական...
Ջուր ու անձրևի կարոտից հիմա
Հասկերն են լացում,
Մահվան ճարակից փրկված հույսերը
Նոր տուն եմն փնտրում...
Կամրջի կողքին մեր տունը լքված
Լռել է նույնպես,
Հանգչել է այնտեղ
Ճրագը՝ մորս անքուն գիշերվա...
Մայրս չի թխում
Թոնրում տաք լավաշ,
Չի օրորում ինձ
Անուշ երգերով հակված ինձ վրա...

Լուռ է մեր գյուղը մշուշում կորած,
Ամեն ինչ այնքան պայծառ ու հեռու,
Միայն հուշերը տանջում են հոգիս,
Տանջում են երկար ու չեն հեռանում...
1996թ.

ՁՄՌԱՆ ԳԻՇԵՐ

Առաջին ձյունը, թեթև ու անուժ
Իջավ մազերիդ, այտերիդ քնքուշ:
Խաղաղ գիշերը թվում է երագ,
Անձուկ հայացքով նայում ես վրաս:

Քո տաք այտերին ու տաք թարթիչներին
Փաթիլներն հալված արցունք թվացին:

Իջնում էր ձյունը գիշերում անձայն,
Ծածկում ամեն ինչ ինչպես մի սավան:

Ձմռան գիշեր էր՝ ձերմակ ու անվիշտ
Միայն դու ինձնից հեռացար ընդմիշտ...
18.10.1996թ.

ԵՐՋԱՆԻԿ ՀՈՒՇԵՐ

Մի խավար գիշեր
Կշրջեմ նորից հայրենի գյուղում,
Կնստեմ մեր տան
Քանդված պատերի քարերից մեկին:
Երկա՜ր կհիշեմ,
Թե մեր մեծերը ինչպես են սիրով
Տներ կառուցել,
Ինչպես են վարել, ինչպես են ցանել,
Ջրել ու քաղել արտերը ոսկի՝
Առանց հոգնության,
Առանց հանգստի...
Հոգնությունն իրենց
Սայլին են բարձել
Ու կեսգիշերին տուն վերադարձել...
Այդքանից սակայն
Երջանիկ հուշ է միայն մնացել
Ու մի ցանկություն.
Մի խավար գիշեր
Կշրջեմ նորից հայրենի գյուղում...
20.11.1996թ.

ԻՐԻԿՆԱԺԱՄ

Աստղերը ժպտում լուսեղեն նագով,
Դաշտը ննջում էր խաղաղ մշուշում,
Մաքուր ու հանդարտ անդորր էր տիրում
Գիշերվա մութում:

Երկինքը ուն երկինք անուշ նիրհեցին՝
Ցնորված կապույտ մութի աշխարհում
Չարտասված տխուր խոսքեր մնացին
Միայն իմ հոգում:
21.03.1997թ.

ԹԱԽԻԾ

Բարակ ամպերը թախիժ են մաղում
Իմ սրտի բոլոր անկյունների մեջ,
Նորից արթնացել այս ցուրտ խավարում,
Մի քաղցր վիշտ է տրոփում անվերջ:

Ինչքա՞ն երազներ մնացին հեռվում
Ու ինչքա՞ն լույսեր մարեցին անհույս,
Անդարձ օրերի կարոտի միգում
Խավարը իջել, փարվել է հոգում:
30.03.1997թ.

ԳՅՈՒՂԻՄ ՃԱՄՓԱՆ

Գյուղիս ճամփան
Անվերջ խոհեր ունի,
Գյուղիս ճամփան
Տանջող մտքեր ունի,
Գյուղիս ճամփան
Հաճախ ոտքով եմ անցել,
Մարի լանջերով,
Խոր անտառների,
Ոսկե արտերի միջով եմ անցել:
Այս անգամ գյուղից
Հեռացա անդարձ, հեռացա ընդմիշտ...
Գյուղը սարերի հետևում մնաց,
Իսկ իմ սրտի մեջ
Մեր հին խրճիթի կարոտը մնաց,
Հուշեր մնացին
Մեր տաք, բայց լքված խրճիթի մասին,
Ուր երբեք արդեն չեմ վերադառնա,
Ուր երբեք արդեն ճրագ չի վառվի,
Միայն հուշերում
Գյուղիս ճամփան ինձ այնտեղ կտանի,
Միայն հուշերում ես կդեգեռեմ
Գյուղում ծերացած,
Բայց հուշերիս մեջ գյուղը դեռ կապրի:
10.10.1996 թ.

ԹՈՎԻՉ ՀԵՔԻԱԹՆԵՐ

Շրջում եմ դարձյալ պուրակում այն մեր,
Որին գրկել է թախծալի աշուն,
Այգում իջնում են թովիչ հեքիաթներ,
Աշխարհը հանգիստ խոր շունչ է քաշում:

Ժպտում են պայծառ լուսին ու աստղեր,
Գալիք օրերը ներշնչում են հույս,
Քամին ցրում է դեղնած տերևներ
Տերևների հետ՝ հոգսերը հոգուս:
30.03.1997թ.

ՀՐԱԺԵՇՏ

Այս կյանքից թախծալի
Խոսքերը կմնան բաժանման,
Կարոտն ու հեզմանքը
Իմ սիրտը կտանջեն ամեն ժամ:

Երագները անհույս
Արցունքները սիրո կզնան,
Այս աշնան անհաստատ
Օրվա պես կչքվեն անպայման:
8.04.1997թ.

ՆԵՐԻՐ

Ների՛ր, ների՛ր, որ թողեցի
Քեզ մենության ցրտերի մեջ,
Ների՛ր, որ ցավ պատճառեցի,
Ների՛ր, գրկի՛ր, սիրի՛ր անվերջ:

Մեր կյանքը լի էր մեղքերով,
Մեր խոսքերում խանդն էր ապրում,
Մեր սրտերը լցնում ցավով
Ու խորտակում ու խորտակում:
28.07.1998թ.

* * *

Երբ լոկ մի ճրագ կմնա հեռվում
Ու երբ որ հեռվում աստղերը վառվեն,
Կարոտի, հույսի լուսե տաճարում
Քո պատկերը իմ մտքում կպահեն:

Կհիշեմ կրկին անդարձ մանկության,
Հեռու մանկության լեռ ու արահետ,
Երջանիկ խոսքեր, հուշ ու երագներ
Կապրեն իմ սրտում ընդմիշտ ու հավետ:
20.06.1997թ.

ԵՐԱԶ

Ու նորից կհնչի մեղեդին,
Մեղեդին՝ երագով օրորված,
Կարթնանան վերստին խոր քնից
Հույսերս՝ մշուշում մոլորված:

Երբ մռայլ ու թախծոտ ամպերից
Արևը սիրալիր ժպտա ինձ,
Ինչպես որ լուսինը արևից
Դու նորից կփախչես ինձանից:
18.06.1997թ.

ԵՐԱԶԱՆՔ

Հեռավոր մեր չքնաղ դաշտերում
Ուզում եմ թափառել վերստին
Ու մինչև, ու մինչև իրիկուն
Լուռ պառկել բուրավետ խոտերին:

Աղոթել, մաքրվել, խաղաղվել,
Մոռանալ ու սիրել եմ ուզում,
Հոգսերից վերանալ, սավառնել,
Երջանիկ օրեր եմ երագում:
30.05.1997թ.

* * *

Թույլ փչում է մեղմիկ քամին,,
Ու դեռ հույս կա շարունակելու...
Դեռ հնչում է այն մեղեդին,
Ուր անցյալն է արթնանալու:

Մորս վառած թոնիրը տաք
Սպասում է դեռ հացթուխին,
Իսկ խաղաղված երկնքի տակ
Եռում է դեռ կյանքը գյուղի:

Էլ ի՞նչ հարկ կա թողնել-փախչել,
Երբ որ ոչինչ չկա հեռվում,
Կյանքն այստեղ է, դրախտն այստեղ՝
Քո հայրենի սուրբ օջախում:
28.07.1998թ.

ՄԵՆՈՒԹՅՈՒՆ

Արդեն ժամանակն է բաժանվելու,
Ու դարերը մեզ կգատեն կրկին,
Թեթև ամպրոպից է խորտակվելու
Անցյալն ու ներկան կապող կամուրջը հին:

Դու իմ փարոսն ես եղել կյանքում,
Եղել ես հավատս՝ սուրբ ու քնքուշ,
Անհաս բարձունքը իմ ջահել հոգու,
Իմ սերն ես եղել, եղար և հուշ:
09.04.1998թ.

ՀԻԱՍԹԱՓՈԻԹՅՈՒՆ

Դու աղաչում ես, որ ես քեզ ներեմ,
Ներեմ մեղքերդ, ներեմ՝ ինչպես միշտ,
Սակայն հավատա, որ ուշ է արդեն,
Ամեն ինչ հիմա դարձել է մի վիշտ:

Արդեն ուժ չկա իմ ցավոտ սրտում,
Որն լքել ես, փախել շարունակ,
Ու նորից փորցնել ես չեմ ցանկանում,
Ես չեմ ցանկանում վերստին խաբվել:

Հավիտյան եմ հիմա օրերը արդեն,
Հավիտյան է սերը, որ մարի հավետ,
Մեր սիրտ մոմը դու ինքդ ես վառել,
Թույլ տուր ինձ հանգիստ մարել մոմի հետ:
11.03.1998թ.

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՐԵՎ

Աշնան վերջին մեղեդին՝
Վերջին տերևն ընկավ վար,
Ու տարածվեց աշխարհին
Կաթնաճերմակ մի մշուշ:

Սիրտ վերջին մեղեդին՝
Վերջին տերևն ընկավ վար,
Մնաց խոսքը քո վերջին,
Մնաց որպես քաղցր հուշ:

Ե՛վ բնության, և՛ սիրտ
Ավարտն այստե՞ղ է լինում,
Քամին բերում է
Հեովից ճերմակ սավան ու տաք հուշ:
14.03.1998թ.

ԱՆՅՅԱԼԸ ԵՎ ՆԵՐԿԱՆ

Ես քո ստվերն եմ եղել դարերով,
Ես միայնակ եմ ապրել սիրելով,
Դու և թախիժն ես եղել իմ կյանքի,
Դու և արևն ես եղել իմ կյանքի:

Ոչնչի համար հիմա չեմ գղջում
Ու շատ հանգիստ եմ, քանի որ գիտեմ՝
Դու կաս աշխարհում,
Թեկուզ սիրում ես ո՛չ ինձ, ուրիշին,
Որը քեզ համար քո սերն է միակ,
Որ քեզ է տվել կյանքում ամեն ինչ,
Կիսել հոգս ու ցավ...

Ոչնչի համար սակայն չեմ գղջում,
Անցյալս, ներկաս քեզնով է լցված
Ու իմ գալիք վառ երազներում
Դու պիտի ապրես:
03.03.1998թ.

* * *

Անտեսելով անցյալը՝
Կյանքն է նորից շարունակվում,
Անտեսելով հին ցավերը՝
Հավատում ենք ու սպասում:

Խելագառ տանջանքների
Ու վերքերի դաժան ցավին
Դիմացել ենք շարունակ,
Դիմանում ենք և այսօր:

Ու ապրում ենք ցավով
Ու ապրում ենք սիրով,
Քանի դեռ չի մարել հոգսը
Մեր սրտերի քիտրքում:

Անտեսելով անցյալը՝
Կյանքն է նորից շարունակվում,
Անտեսելով հին ցավերը՝
Հավատում ենք ու սպասում:
15.01.1998թ.

ԱՆՈՒՐՁՆԵՐ

Քնած աշխարհի անդորրը խախտող
Մեր է բերում զով պահը գիշերվա,
Ու նորից զարթնում են կարծես ալարկոտ,
Հեռվում մոլորված հույսերը ճերմակ:

Լսվում են հեռու անցյալում կորած
Խոսքերը սիրող քնքուշ էակի,
Ու նորից հանգչում, հանգչում են կամաց,
Միտք անուրջները մեր հին օրերի:
10.09.1997թ.